30.4.2018

Pekka Soini

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta
TuV@eduskunta.fi

Asia: VNS 1/2018 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019–2022
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+1/2018

Business Finlandin lausunto: **Innovaatiot ja uuden ajan liiketoiminta eivät kasva tyhjästä –**
Tulevaisuuden kasvun siemenet kylvetään tänään

Yhteenveto Business Finlandin lausunnosta

Erilaisten ennakointien ja asiantuntija-arvioiden perusteella on selvää, että yhteiskuntamme, kansantaloutemme ja työelämämme ovat lähivuosina kohtaamassa rajuja ja vaikeasti hallittavia murroksia. Kokonaan uudenlaisten ilmiöiden vaikutuksia ei yleensä pystytä ottamaan täsmällisesti huomioon kansantalouden kehitysennusteissa.

Tulevaisuusvaliokunnan raportti 1/2018, Suomen sata uutta mahdollisuutta 2018–2037, on huolellisesti laadittu ja osuva kokonaiskatsaus yhteiskuntaa ja taloutta uudistaviin megatrendeihin, nopeasti kehittyviin teknologioihin ja Suomen kannalta erityisen kiinnostaviin arvonluontiverkostoihin. Business Finland tulee laskevien resurssiensa puitteissa viemään tulevaisuusvaliokunnan raportin painotuksia käytäntöön oman teema- ja ohjelmatoimintansa kautta. Olisi hyvä saada yhteiset painotukset ohjaamaan kaikkien hallinnonalojen toimia.

Viime vuosina nähty julkisten innovaatiokannusteiden raju lasku samanaikaisesti yritysten omien tutkimus- ja innovaatioinvestointien hiipumisen kanssa on Suomelle erittäin vaarallinen yhdistelmä. Kasvun vauhdittajina vaikuttaviksi todennetut tulevaisuusinvestoinnit tulisi erottaa julkisen sektorin juoksevista kuluista, ja ennakointiraportin esille nostamiin kasvun siemeniin kannattaisi sijoittaa suunnitelmallisesti, ettei Suomi ajautuisi taloudellisen kurjistumisen kierteeseen.

Hyvän taloussuhdanteen vuoksi Suomella olisi nyt poikkeuksellisen otollinen tilaisuus tehdä tulevan kilpailukykymme ja hyvinvointimme edellyttämiä tulevaisuusinvestointeja ja rakenteellisia uudistuksia.

30.4.2018

Pekka Soini

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2019-22 ei tuo korjausta innovatiivisen kasvun kannusteiden ja palvelutuotannon laskeviin kehyksiin. Business Finlandin panostus Suomen elinkeinoelämän uudistumiseen ja kansainväliseen kasvuun on kehyskaudella pienenemässä aiempien leikkausten lisäksi vielä yli 139 milj. eurolla. Tästä toimintamenoihin kohdistuva 19 milj. euron leikkaus on enemmän kuin kolmannes Business Finlandin kaikista henkilökustannuksista.

Juuri nyt on oikea aika rakenteellisille uudistuksille ja rohkeille avauksille

Julkisen talouden suunnitelman lähtökohdat ovat myönteisemmät kuin vuosiin: Suomen talous kasvaa ja kasvu on varsin laaja-alaista. Toisaalta Suomen julkisen talouden ja rakenteellisen kilpailukyvyn haasteet eivät ole poistuneet, joten suunnitelman perusteluosassa korostetaan vahvasti pitkän aikavälin kasvun edellytyksistä huolehtimista.

Business Finland pitää suunnitelman tausta-analyysiä osuvana ja siinä yleisellä tasolla esitettyjä johtopäätöksiä oikeina:

- tarvitsemme kasvun edellytysten parantamiseen tähtäävää talouspolitiikkaa,
- talouden kasvu on pitkällä aikavälillä tuottavuuskasvun varassa,
- nopean talouskasvun tilanteessa on otollinen tilaisuus rakenteiden uudistamiseen.

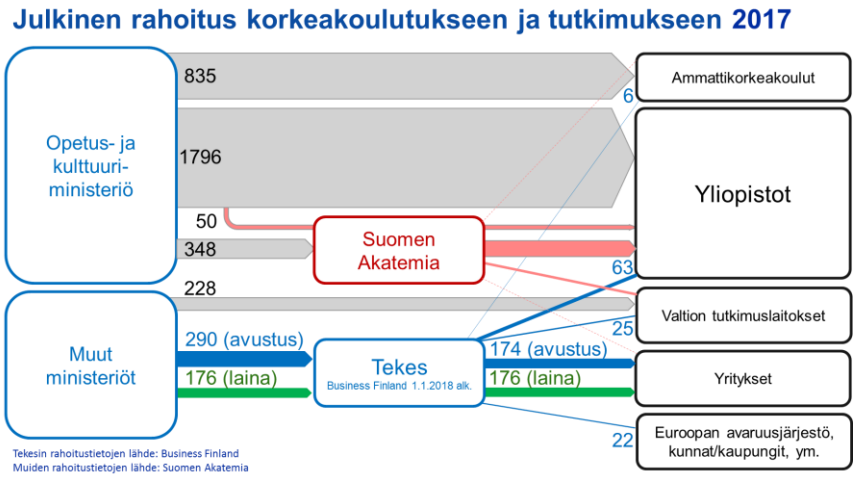
Suomen sata uutta mahdollisuutta 2018–2037 – ennakointiraportti sopii osaltaan hyvin näyttämään suuntaa valtion tulevaisuusinvestoinneille

Tulevaisuusvaliokunnan raportti 1/2018, Suomen sata uutta mahdollisuutta 2018–2037, on huolellisesti laadittu ja osuva kokonaiskatsaus yhteiskuntaa ja taloutta uudistaviin megatrendeihin, nopeasti kehittyviin teknologioihin ja Suomen kannalta erityisen kiinnostaviin arvonluontiverkostoihin.

Business Finland tulee viemään tulevaisuusvaliokunnan raportin painotuksia omalta osaltaan käytäntöön oman teema- ja ohjelmatoimintansa kautta. Ylivoimainen valtaosa Business Finlandin pienevästä innovaatiorahoituksesta sekä ohjelmatoiminnasta kohdistuu raportin esille nostamiin teemoihin.

Tavoiteltujen hyötyjen saavuttamiseksi samojen valintojen tulisi ohjata kaikkien hallinnonalojen toimintaa – esimerkiksi säädöskehityksen, lupamenettelyjen, hankintojen sekä koulutuksen ja tutkimuksen suuntaamisessa. Tarvittavien valmiuksien luomisessa opetus- ja kulttuuriministeriöllä ja sen rahoituksen kohdentamisessa käytetyllä kriteeristöllä on erityisen tärkeä rooli (kuva 1).

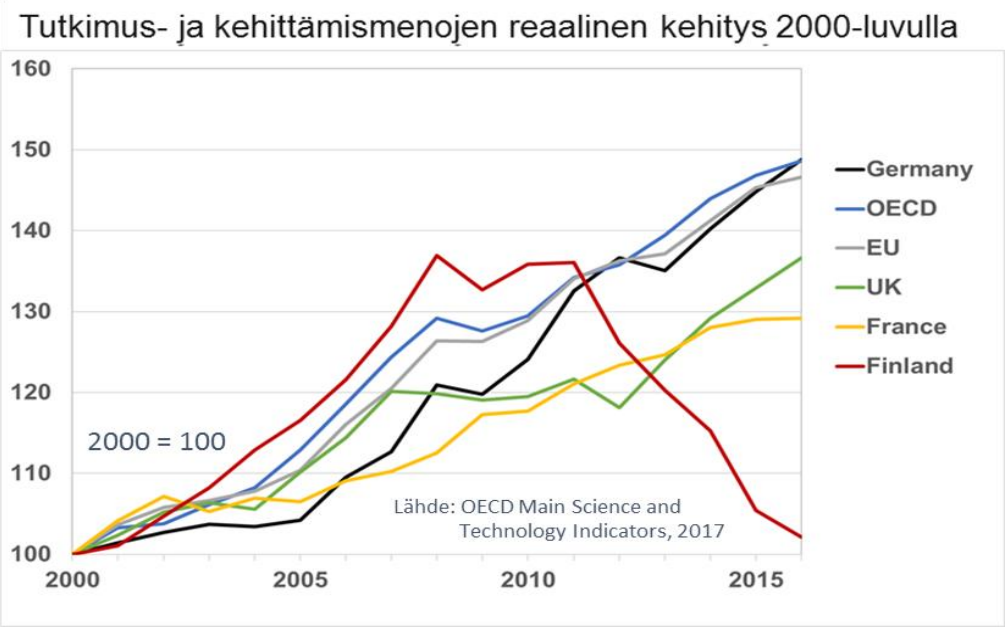
Pekka Soini

Kuva 1: *Julkinen rahoitus korkeakoulutukseen ja tutkimukseen 2017 (tarkistamattomat, mutta suuntaa-antavat tiedot)*

Suomi on hiipumassa kansainvälisen innovaatiokilpailun keskikastiin

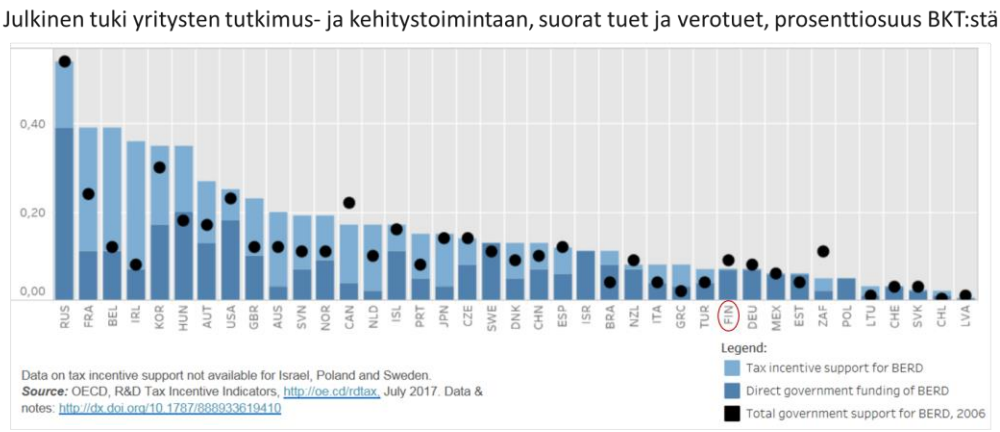
Suomen suhteellinen asema tulevaa kilpailukykyä ja hyvinvointia rakentavien innovaatioinvestointien tekijänä on tällä vuosikymmenellä romahtanut (kuva 2).

Kuva 2. *Tutkimus- ja kehittämismenojen reaalinen kehitys 2000-luvulla (vuosi 2000=100). Lähde: OECD Main Science and Technology Indicators, 2017*

Julkiset panostuksemme yritysten tuote- ja palvelutarjoamaa ja markkinoita rohkeasti uudistaviin avauksiin ovat kansainvälisissä vertailuissa erittäin pienet ja edelleen pienenemässä (Kuva 3). Yrityksemme

lähtevät globaaliin innovaatiokilpailuun pahasti takamatkalta.

Kuva 3. *Julkinen tuki yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaan prosentti-osuutena BKT:stä. Lähde: OECD R&D Tax Incentive Indicators, 2017*

Innovaatio- ja kansainvälistymispalvelujen ja kannusteiden leikkausten jatkaminen samanaikaisesti yritysten omien tutkimus- ja innovaatioinvestointien hiipumisen kanssa on Suomen tulevan hyvinvoinnin kannalta erittäin vaarallinen yhdistelmä.

Pekka Soini

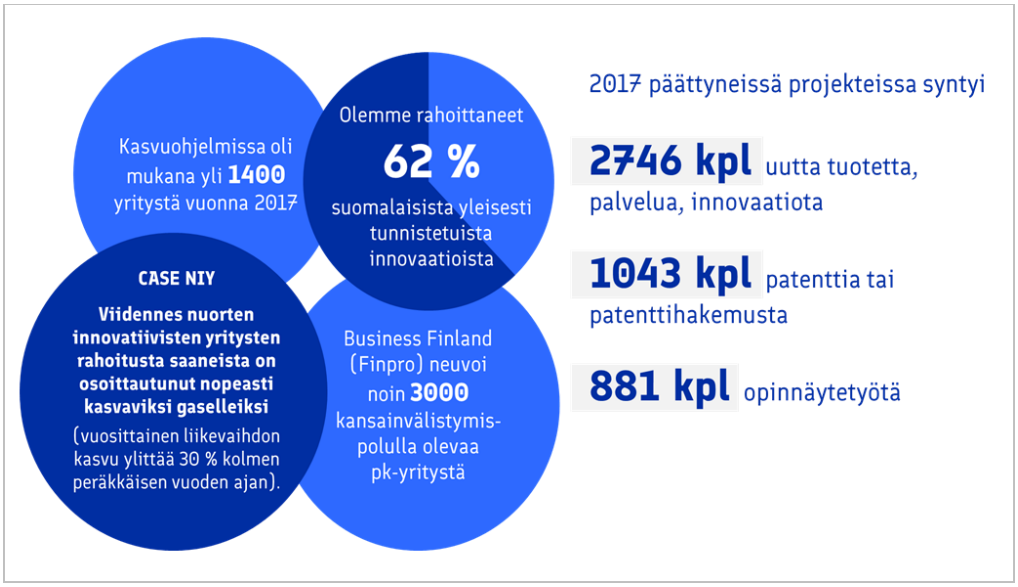
Business Finland on vahva instrumentti uuden kestävän kasvun luomiseen

Tammikuun alussa 2018 kansainvälistymis-, investointi- ja matkailunedistämispalveluita tarjoava Finpro ja innovaatiorahoitusta tarjoava Tekes yhdistyivät Business Finlandiksi. Business Finlandissa työskentelee noin 600 asiantuntijaa 40 toimipisteessä ulkomailla sekä 16 toimipisteessä Suomessa. Business Finland on osa Team Finland -verkostoa.

Business Finland luo edellytyksiä uudelle kasvulle auttamalla yrityksiä kansainvälistymään sekä rahoittamalla tutkimusta ja innovaatioita. Huippuasiantuntijat ja uusin tieto nopeuttavat markkinoiden mahdollisuuksien tunnistamista ja auttavat muuttamaan ne kansainvälisiksi menestystarinoiksi.

Yksitäisten yritysten menestystarinoiden rinnalla Business Finland auttaa synnyttämään maailmanluokan liiketoimintaekosysteemejä ja kehittämään Suomesta maailman vetovoimaisinta ja kilpailukykyisintä innovaatioympäristöä, jossa yritysten on hyvä kasvaa, uudistua ja menestyä.

Vaikka Business Finland on nuori organisaatio, sen palveluiden vaikuttavuudesta on aiempien organisaatioiden ajalta olemassa vankka tutkimusnäyttö (Kuva 4; ja tarkemmin: https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/tietoa-meista/tulokset-ja-vaikutukset/). Julkisen rahoituksen ja asiantuntijapalvelujen yhdistäminen asiakaslähtöiseksi palvelukokonaisuudeksi lisää tutkitusti edelleen sekä asiakastyytyväisyyttä että palvelujen vaikuttavuutta.

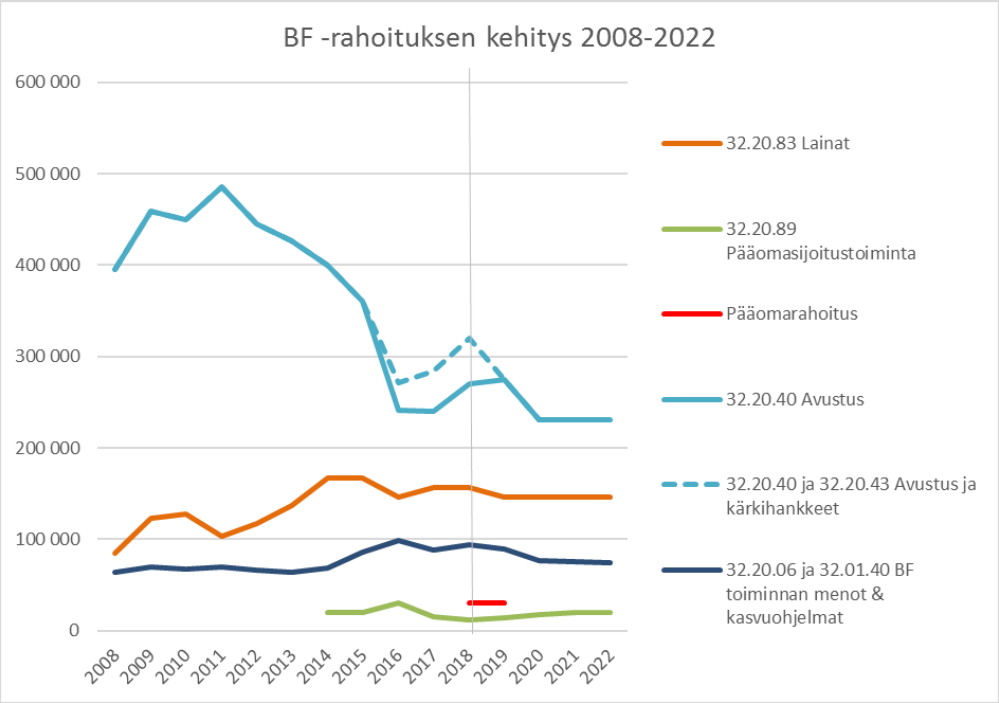

Kuva 4. *Esimerkkejä Business Finlandin toimintojen tuloksista ja vaikutuksista.*

Business Finlandin muodostamiseen johtaneessa valmistelussa määriteltiin, että uuden toimijan tulisi jatkossa tavoittaa entistä enemmän yrityksiä ja tuottaa lupaavimmille asiakkaille entistä kokonaisvaltaisempia palveluja. Lisäksi Business Finlandin odotettiin vahvistavan asiakaspalveluorganisaation ja erityisesti kansainvälisen verkoston resursointia.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2019-22 ei tuo korjausta innovaatiokannusteiden ja kansainvälisten kasvupalvelujen laskeviin resurssikehyksiin

Elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja uudistumisen tukemiseen suunnatut resurssit ovat nykyisin selvästi vuosikymmenen alun tasoa pienemmät (kuva 5). Erityisen huolestuttavaa on yritysten rohkean uudistumisen kannusteena parhaiten toimivan avustusrahoituksen huomattava tasopudotus viime vuosina. Leikkaus on kohdistunut varsinkin laajoihin verkosto- ja ekosysteemihankkeisiin, joissa julkisilla tutkimusorganisaatioilla ja suurilla yrityksillä on tyypillisesti merkittävä rooli osaamisen ja liiketoiminnan kehittämisen vetureina.

Kuva 5. *Business Finlandin ja sen edeltäjien toteutunut ja ennakoitu rahoitus 2008-2022. Kuvassa näkyvät suoraan Tekesin ja Business Finlandin omaan käyttöön osoitetut momentit.*

Julkisen talouden suunnitelman lähtökohdissa korostetaan rakenteellisen kilpailukyvyn ja uudistumisen kriittistä merkitystä tulevalle hyvinvoinnillemme. Kehyspäätös ei kuitenkaan korjaa Business Finlandin voimavarojen aiempia leikkauksia. Päinvastoin, määräaikaisten resurssivahvistusten ja kärkihankkeiden päättyminen johtaa nykytilanteeseen nähden huomattaviin lisäsupistuksiin. Kehyspäätöksen mukaan Business Finlandin resurssit pienenevät kehyskauden aikana:

- avustusrahoituksesta 88,8 milj. euroa,
- lainarahoituksesta 10 milj. euroa,
- pääomaehtoisesta rahoituksesta 21,8 milj. euroa

- palvelutuotannon toimintaresursseista 20 milj. euroa

Business Finlandin kautta tehty panostus Suomen elinkeinoelämän uudistumiseen ja kansainväliseen kasvuun on siis kehyskaudella pienenemässä aiempien rajujen leikkausten jälkeen vielä yli 140 milj. eurolla.

Uusi teknologia mahdollistaisi rohkean palvelujen ja prosessien kehityksen

Valtion oma palvelutuotanto on kaiken kaikkiaan samanlaisten tuottavuushaasteiden edessä kuin yrityksemmekin: asiakkaille on kyettävä tuottamaan enemmän arvoa entistä pienemmillä resursseilla. Merkittävät tuottavuusparannukset eivät synny pienimuotoisella parantelulla, vaan ne edellyttävät suunnitelmallisia tulevaisuusinvestointeja – innovatiivista kehittämistä ja rohkeita kokeiluja. Kehyspäätökseen sisältyvä, kehyskauden lopulla 35 milj. euroon nouseva erillisrahoitus valtionhallinnon tietojärjestelmä- ja tuottavuushankkeille on hyvinkin perusteltu.

Valtion oman toiminnan kehitysinvestointien ohjauksessa tuottavuuskehitystä ei saisi tarkastella pelkästään suoraviivaisen suoritetuotannon tehostamisena. Rahoituksen suuntaamisessa tulisi ottaa huomioon myös vaikutukset toiminnan vaikuttavuuteen. Esimerkiksi Business Finlandin rahoitusprosessissa hankkeiden onnistumista ja vaikuttavuutta parantavat uudistukset ovat onnistuessaan merkittävästi (jopa satoja kertoja) tuottoisampia kuin vain kustannussäästöjä tavoittelevat uudistukset. Resurssitilanteen salliessa Business Finland voisi osaamisensa ja tavoiteltujen hyötyjen puolesta olla digitaalisen palvelukehityksen ja tekoälyn hyödyntämisen edelläkävijä ja esimerkkiorganisaatio valtionhallinnossa.

Tavoitetaso ja resurssikehitys ovat ristiriidassa

Edellä todettiin, että Business Finlandin odotetaan tavoittavan edeltäjiään enemmän yritysasiakkaita ja tuottavan lupaavimmille asiakkaille entistä kokonaisvaltaisempia palveluja. Lisäksi Business Finlandin odotetaan vahvistavan merkittävästi asiakastyön ja kansainvälisen verkoston resursointia.

Business Finland on itse sitoutunut tavoittelemaan kansainvälisen edelläkävijän asemaa omalla alallaan: Business Finland haluaa olla yksi maailman parhaista kestävän uuden kasvun katalysaattoreista maailmassa.

Näihin odotuksiin on erittäin vaikea vastata, kun Business Finlandin oman toiminnan menoihin osoitettu rahoitus on kehyskauden aikana putoamassa yli 20 prosenttia (20 milj. euroa). Toimintamenojen leikkaus

vastaa keskimääräisillä palkka- ja sivukulumenoilla laskettuna yli 230 henkilön henkilökustannuksia. Business Finlandin toimintaresurssien kehysnäkymät ovat ilmiselvästi ristiriidassa julkisen talouden suunnitelman tavoitteiden ja Business Finlandille asetettujen odotusten kanssa.